

Futbol Takımlarında Mücadele Azim ve İradesine Katkı Sağlayacak Kişilik Özellikleri

Serdar SAMUR*

Özet

Üstün bir performans için, sporcunun fizyolojik ve psikolojik yetilerinin geliştirilmesi ve amaca uygun biçimde belirli bir düzeye yükseltilmesi gerekmektedir. Futbol takımlarındaki performansın artırılmasına katkı sağlamak amacıyla, teknik, taktik ve kondisyonel özellikler yanında, mücadeleci azim ve iradesini geliştirecek psikolojik özelliklerin de antrenmanın önemini artırmıştır. Bu çalışmanın amacı, Futbol takımlarında futbolcuların mücadele azim ve iradesinin artırılmasına katkı sağlayacak ve performansına etki edecek kişilik özelliklerinin belirlenmesidir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması tekniğine uygun olarak yapılmış, veriler görüşme (mülakat) tekniği ile toplanmış ve içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Sporcunun performansını artırması ve bu performansı yaptığı işe aktarması onun zihinsel hazırlığı ile mümkündür. Bu hazırlık teknik, taktik ve kondisyonel çalışmalar yanında, uygun kişilik özelliklerine sahip olunmasıyla da yakından ilgilidir. Futbolcuların sahip olduğu performansı sahaya tam olarak yansıtabilmeleri için, öz disiplin, İnanç ve dürüstlük, zihinsel dayanıklılık, kararlılık, kendine güven, sonsuz istek, biz olma bilinci ve fedakarlık, cesaret, mücadele gücü ve inatçılık gibi kişisel özelliklere ihtiyaç vardır. Sporcunun performansının gelişimi için, takım ile doğrudan ve dolaylı yoldan ilgili olan başta kulüp başkanı olmak üzere, teknik direktör, takım kaptanı ve takımdaki diğer destek unsurların temsilcilerinin desteğine ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler : Sportif Başarı, Performans, Psikolojik Özellikler, Mücadele Ruhu

Personality Traits that will Contribute to the Determination and Willpower to Fight Against Football Teams

Abstract

In today's society, sport performance is a complex mixture of biomechanical function, emotional factors, and training techniques. Performance in an athletic context has a popular connotation of representing the pursuit of excellence, where an athlete measures his or her performance as a progression toward excellence or achievement. However, what most people overlook is the fact that these individuals are not born with the physical prowess and mental resilience they later display. There is a tremendous amount of preparation that goes into performing at this level, and success almost always depends on both physical and mental toughness. This subfield of psychology focuses on identifying and applying psychological principles that facilitate peak sport performance, enhance physical ability and achieve optimal human performance. The purpose of this study is to find personnel characteristics that effect footballer performance means determination and willpower. This research has been examined in accordance with qualitative research methods, case study and Illustrative Case Studies adopted. There are different personal criteria to reflect high performance in the football field. These are self discipline, belief, integrity, mental endurance, determination, confidence forever wish, state of being us, self sacrifice, courage, power of fight, persistence. All of the clubs' leader should support the athletes to grow up the performance some way.

Key word: Sports Success, Performance, Psychology, Wrestling Spirit

* Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, İstanbul, Türkiye, ssamur@gelisim.edu.tr

GİRİŞ

Her profesyonel kulüp için en hayati konu, iyi bir takım kadrosu-iskeleti oluşturmak ve onun devamlılığını sağlamaktır. Çünkü takım olabilen grupların sportif başarıya ulaşabileceği, sportif başarının ise kulüp markasının değerlendirilmesine ve taraftar sayısının artmasına, dolayısıyla futbol pazarından daha fazla ekonomik kaynak alabilme imkanına yol açmaktadır.

Takım olmayı başarabilme, takım içindeki bireylerin görev ve sorumlulukların belirlenmesi, bilgi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi sonucunda mümkün hale gelebilir.

Takımın, bir grup insan demek olmadığı, takım olabilmek için, bundan daha fazlasına ihtiyaç olduğu bilinmektedir. Takım bir hedefe birbirlerine oldukça bağımlı kişilerle ulaşır. Takım içindeki her üye, farklı becerilerin oluşmasına katkı sağlar ve bu beceriler takımın yararına olduğu gibi, takımın hedeflerine ulaşmasına da yardımcı olur.

Cohen ve Bailey (1997) takımı; görevlerinde bağımsız, sonuçların sorumluluğunu paylaşan, kendileri ve diğerleri tarafından bir ya da daha çok sosyal sistemde görülen ve ilişkilerini organizasyonel sınırlar çerçevesinde yürüten bireylerin bütünü olarak tanımlamaktadır. Donnellen (1998) ise takımı farklı uzmanlık alanlarından gelerek becerilerinin birleştirilmesi ile bir görevi yerine getirmek üzere bir araya gelen insanlar topluluğu olarak tanımlamıştır. Straup (2002) için takım, ortak bir amaca ve ortak performans hedeflerine kitlenen ve sorumlu oldukları şey konusunda ortak bir yaklaşım belirleyen, birbirini tamamlayan özelliklere sahip bireylerin oluşturduğu küçük bir gruptur. Lusier ve Kimball (2014)'a göre ise " takım üyelerinin hem bireysel, hem de grup sorumluluğu olan, değerlendirme ve ödüllendirme ile birbirine bağlı olan işleri gerçekleştiren, liderliği paylaşan bir gruptur."

Ortak amaçlarına ulaşmalarında birbirlerine karşılıklı olarak bağlı olan ve aynı zamanda bu ortak amaçta, bir diğerini içtenlikle

destekleyen grup üyeleri gerçek bir takım olduklarında; "ortak bir kimliği benimseyen, ortak bir amacı ve kaderi paylaşan, kişisel olarak birbirine bağlı olan, kişiler arası çekime karşılık veren ve kendilerini bir grup olarak gören, iki veya daha fazla bireyden oluşan bir grup" haline gelirler(Carron & Hausenblas, 1998).

Elit sporlarda önemli nokta daha çok, takım olan gruplardır ve bir grubun takım olmasına yardımcı olacak psikolojik önlemler kullanılmalıdır (Hodges,1999).

UEFA'nın düzenlediği üst düzey müsabakalarda görüleceği gibi bir çok ülke teknik-taktik ve kondisyonel özellikler açısından birbirine yakın duruma gelmiştir. Bu alanlardaki gelişmeleri, yenilikleri ve antrenman özelliklerini bir çok gelişmiş ülke saptamış durumdadır. Buna rağmen futbol oyunu ve oyunun sonucu olan skorlar hala dengelenmiş değildir. Benzer özellikler taşıyan takımlarda bile skorlar çok farklı olabilmektedir. Bunun nedenlerinden biri birçok gelişmiş ülke spor kulüplerinin uyguladığı psikolojik yaklaşımlardır(Topkaya ve Tekin,2004).

Spor psikoloji, sportif performansın artırılmasına yönelik bir eğitim yada sporcunun varolan performansının sahaya yansıtılmasını sağlayan bir süreçtir. (Garfield & Bennett,1984)

Sporcunun, yeteneklerini daha iyi kullanabilmesine yönelik faaliyetler, kulüp kültürü içinde spor psikolojisi eğitimi süresince öğrenilir(Konter,2004).

Son yıllarda bazı araştırmacılar; takım performansının sadece fizyolojik özelliklere bağlı olmadığı, bunun yanısıra psikolojik faktörlerinde,takım başarısında önemli olduğu görüşü üzerinde durmaktadır(Morris & Summers,1995). Araştırmacılar tarafından, liderlik, motivasyon, uyum, iletişim, norm, hedef belirleme, oyuncu kalitesi gibi kavramların takım başarısında etkisi olduğuna yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Yukelson, 1997; Grieve, Whelan & Meyers, 2000; Carron ve Hausenblas,2002; Widmeyer, Brawley &

Carron,2002; Laios, 2005; Alfwermann, Lee & Wurth,2005; Keshtan, Kordshooli & Panahi,2010).

Performansa etki eden faktörlerin çokluğu ve çeşitliliği, sportif performansı oluşturan birimlerin objektif tespit edilmesini zor ve karmaşık hale getirmektedir.

Sporcunun kişilik özellikleri ile takım olabilme, sportif performansı etkileyen önemli bir faktördür ve dikkate alınmalıdır. (Ravizza,2002)

Motivasyon, iç güdü, gereksinimler, davranışlar, çeşitli *kişilik özellikleri*, stres ve stresör etkiler, zihinsel hazırlık, duygusal yeterlilik vb. gibi psikolojik kavram ve etkileşimlerin takım olabilmiş gruplardaki rolü yadsınamaz bir gerçektir.(Başer,1985)

Futbol oyunu içinde rakip takıma karşı daha üstün bir performans için, sporcunun fizyolojik ve psikolojik yetilerinin geliştirilmesi ve amaca uygun biçimde belirli bir düzeye yükseltilmesi mücadele azim ve iradesi için önemli hale gelecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Futbol takımlarında futbolcuların mücadele azim ve iradesinin artırılmasına katkı sağlayacak ve performansına etki edecek kişilik özelliklerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması tekniği kullanılarak yapılmaya çalışılmıştır.(Bogdan & Biklen,1998).Nitel araştırmayı; gözlem,görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı,algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek,2006). Bu çalışma betimseldir; bir durum hakkında bilgi vermek için bir ya da iki durum kullanılır. Bu durum, özellikle okuyucunun bir program hakkında çok az bilgisi olduğunu gösteren bir sebep varsa, buna benzer başka verileri yorumlamaya yardımcı olur.

Araştırmada nitel araştırma modeli katılımcıların düşüncelerini, deneyimlerini, beklentilerini önerilerini ve endişelerini orataya çıkarmada etkili olacağı düşünülmüştür. nedeniyle tercih edilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 40-55 yaş arası profesyonel liglerde ortalama en 10 yıllık antrenörlük ve takım idari menajerliğinde deneyimi olan 5 kişiden oluşmaktadır. Bu araştırmada, katılımcı seçiminde en verimli bilgiyi yansıtabilmesi için örneklem seçiminde''amaçlı örnekleme yöntemi'' (*derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesidir*)'nden''ölçüt örnekleme yöntemi''kullanılmıştır. (Patton,1987)

Araştırma Yapılan Alan

Araştırma süresince yapılan görüşmeler, katılımcıların gönüllü olarak tercih ettikleri kendi ofisleri ve toplantı alanlarında yapılmıştır.

Verilerin toplanması

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak,''yarı yapılandırılmış görüşme tekniği'' kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu, araştırma konusu ile ilgili hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. (Patton, 1987). Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir adet görüşme formu ile toplanmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011).Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış, görüşme soruları her bir katılımcıya, aynı sözcüklerle ve aynı anlamı çağrıştıracak tonlamalarla yöneltilmiştir Üzerinde çalışılan olgu veya konuyu bir bütün olarak incelemesi, bir resim oluşturulabilmesi için elde edilen verilerin teyit etmesine yardımcı olacak bazı ek yöntemler olarak, katılımcı teyidi ve meslektaş teyidi alınmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmada geçerlik çalışması aşağıdaki gibi sağlanmıştır.

- Bulguların kendi içerisinde tutarlı ve anlamlı olmasına ve ortaya çıkan

bulguların anlamlı bir bütün oluşturmasına dikkate dilmış,

- Elde edilen verilerin daha önce oluşturulan kavramsal çerçeve ve kuramla uyumlu olup olmadığı veri toplamada rehber olarak alınmış,
- Açık olmayan olgular ve olaylar belirlenmiş,
- Bulguların elde edilmesinde dijital kayıt ile birlikte, araştırmacı tarafından kısa notlar da tutularak denetlenmiş ve böylece verilerin anlamlı bir bütün oluşturması sağlanmıştır.
- Araştırmada uzman incelemesi, katılımcı teyidi ve yöneticilerle yapılan görüşmelerin süreleri uzun tutularak uzun süreli etkileşim yoluyla iç geçerlik (inandırıcılığını) sağlanmaya çalışılmıştır.
- Araştırmada elde edilen bulgular, farklı veri kaynakları ile teyit edilmiştir. Farklı kaynaklara, göre elde edilen bulgular anlamlı bir bütün oluşturduğu gözlenmiştir.
- Araştırmada, olası genellemelere olanak verecek şekilde kapsamlı tanımlara yer verilmiştir.

Araştırmada güvenilirlik çalışması aşağıdaki hususlar dikkate alınarak yapılmıştır:

- Ham veriler başkalarının incelemesi için uygun bir biçimde saklanmıştır.
- Araştırmada veri kaynağı açıklanmış ve verilerin ilk etapda yorum katılmadan aktarılması sağlanmıştır.
- Tüm veriler uzmana gönderilerek, değerlendirme alınmıştır.
- Bağımsız gözlemciler arası uyum %80 olarak belirlenmiştir.
- Araştırmacının izlediği yöntemler ve süreçler konusunda kayıtların

kapsamı açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.

- Araştırmada farklı görüşler ve alternatif açıklamalar dikkate alınmıştır.
- Araştırmacının izlediği yöntemler ve süreçler ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır.
- Araştırma sorusu açık bir biçimde ifade edilmiştir.
- Araştırmanın sonucu verilerle uyum içindedir.
- Veriler araştırma sorusunun gerektirdiği biçimde ayrıntılı ve amaca uygun bir biçimde toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcılar (K)'ın ifadelerinden elde edilen veriler bilgisayar ortamında düz metin haline dönüştürülerek tek metinde toplanmış, anlamlı bölümlere ayrılarak her bölümün kavramsal olarak ne anlam ifade ettiği değerlendirilmiş ve kendi içinde anlamlı bir bölüm oluşturan cümleler, araştırmacı tarafından isimlendirilerek kodlanmıştır. Verilerin kodlanması aşamasında Strauss ve Corbin (1990)'in verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama biçiminden yararlanılmıştır.

Müteakiben ortaya çıkan kodlardan yola çıkarak verileri, genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temaların bulunmasına çalışılmıştır. Bunun için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenip ortak yönler bulunmaya çalışılmıştır. Bu bir anlamda tematik kodlama işlemidir.

Bu aşamada, tematik kodlama için ortaya çıkan kodların benzerlik ve farklılıklarının saptanması ve buna göre birbiriyle ilişkili olan kodların bir araya getirilerek temaların belirlenmesine çalışılmıştır.

BULGULAR

Görüşmeler sonucunda, futbol takımlarında futbolcuların mücadele, azim ve iradesinin artırılmasına etkisi olacak kişisel özellikler ile ilgili bulgulara ait kod ve temalar aşağıdaki tabloya çıkarılmıştır.

Tablo 1.Kod ve Temalar Tablosu

Soru	Kodlar	Temalar	Katılımcılar
Size göre takım başarısına etkisi olacak ve futbolcuların mücadele azim ve iradesinin gelişimine katkı sağlayacak kişilik özellikleri neler olabilir?	Başarı ve başarısızlığın kontrol edilebilir bir iç odağa sahip olması	1. Öz Disiplin	K4,K5,K1, K2
	Zorlukların üstesinden gelebilme ve takım arkadaşlarına güven ile nihai başarıda yüksek kendine güven ve inanç	2.İnanç ve Dürüstlük	K1,K3,K3, K5
	Zorluklara göğüs germe ve motivasyon	3.Zihinsel Dayanıklılık	K1,K2,K4, K5
	Sportif başarı için hedef yönelimine ilişkin güçlü hâkimiyet, görevi yerine getirme istek ve arzusu	4. Kararlılık	K1,K2,K4, K3,K5
	Güçlüğün üstesinden gelebilme dayanıklılığını gösterme, mevcut göreve olan tam konsantrasyon	5.Kendine Güven	K1,K2,K5, K3,K4
	Her türlü şartta kazanma istegi, içsel motivasyon	6.Sonsuz İstek	K1,K3,K2, K5
	Birlikte hareket ve özverili davranma	7.Biz Olma Bilinci ve Fedakarlık	K1,K2,K3, K4,K5
	En zor şartlarda dahi hedeften kopmamak, zor hedefler koymak ve bunları başarabilmek için planlar formüle edebilme yeteneği,	8.Cesaret	K1,K2,K3, K4
	Yenilgiyi kabul etmemek, ısrarlı olmak, karşılaşılan zorluklarla başa çıkabilme becerileri	9.Mücadele Gücü ve İnatçılık	K1,K4,K5

Tema 1:Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “öz disiplin” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar zorlu fiziki antrenman ve diğer çalışmalar ile kişinin bedenini kuvvetlendirmek için gereken şeyin *disiplin* olduğunu dile getirmekte ve sportif tüm faaliyetlerin ödülünün mükemmeliyete ulaşmak olduğu ve mükemmeliyetin ise ancak *öz disiplin* ile kazanılacağı ifade etmişlerdir.

K4, K5: *“Futbolcunun mücadelecisi bir ruhu kazanabilmesinin temelinde ise öz disiplinin bulunur ve bu sayede başarıya ulaşılabilir.”*

K1, K2: *“Bir futbolcunun maç sahası*

zorluklarıyla başa çıkabilmek için hem bedenini, hem de ruhunu güçlendirmesi esastır. Futbolcu söz konusu olan zorlukları, maç ortamının koşulları dikkate alınarak düzenlenen antrenman ve diğer destek çalışmaları ile aşmaya çalışır.”

K1,K5: *“Fiziki olarak formda olmak, maça hazır olmanın ön koşuludur. Bu her futbolcunun bir parçası olmalı ve profesyonel bir ahlak prensibi olarak kabul edilmelidir. Takımın hazır durumda olması futbolcular ile takım kaptanının fiziki olarak formda olması ile başlar. Maçın zorluklarına karşı dirençli olabilecek bir futbolcunun yüksek seviyede fiziki yeterliliğe sahip olması gerekir”.*

K2: ‘‘Zihinsel yeterlilik de hemen hemen aynı şekilde elde edilir. Her şeyden önce maça hizmet eden zorlu ve gerçekçi bir antrenman ile teknik yeterlilik gelişirken, öz güven sayesinde zihinsel yeterlilik de oluşur. Bazı durumlarda, sahadaki en büyük zorluk, olası yenilgi tehlikesinin güçlü olarak farkına varıldığında ortaya çıkan korkuyla mücadeledir.’’

K5,K4: ‘‘Maça hazırlık dönemlerinde yeterince ter dökmeyen sahada bedelini ödeyeceğini’’ ifade etmektedir. Bu ifade özellikle mücadele için geçerli olabilecek bir sözdür. Fiziki eğitim maç sahasına yönelik olmalıdır. Bir futbolcu maç/maçlar sırasında form tutamaz, kendisini sezon başından itibaren zorlu maçları kazanmaya hazır hale getirmelidir. Antrenmanlar ne kadar zor olursa, futbolcu da maç sahasının zorluklarına karşı o denli hazırlıklı olur. Sonuç olarak öz disiplini olan bir futbolcu, kendisini fiziksel ve zihinsel olarak, en kötü ve zorlu koşullara karşı hazırlar.

Kulübün var oluş temelini oluşturan değerler içinde öz disiplin bütün çalışanlar için çok önemli bir kuvvet çarpanıdır (Lusier & Kimball,2014). Maç sırasında fiziki cesaret: güçlü bir karakter, teknik yeterlilik, güven, yoğun antrenman ve öz disiplinden meydana gelen zihinsel kuvvetten doğar (Stevens,2002). Bu değerlendirmeler çalışmadaki sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Tema 2: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların ‘‘inanç ve dürüstlük’’ konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, birçok güçlüğün aşılması ile mücadele gücünün artırılmasında etkili olan ve futbolcuların fiziksel olarak dayanma sınırlarını zorlayabilecek kadar birbirlerine bağlayan duygunun inanç olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcılar, Dürüstlüğün çok önemli erdem olduğu, onur duygusu ile birlikte futbolcunun karakterini oluşturması gerektiğini ifade etmektedir. Bunun yanında katılımcılar mücadelecilik ruhu maça ya da saha dışındaki ortamda, doğru olanı yerine getirme kararlılığı olarak değerlendirmek gerektiğini söylemektedir.

K3: ‘‘Takım üyelerinin birbirine olan bağlılığı

ve inancı takım ruhunun en soylu vasıflarından biri olarak ortaya çıkar. Yöneticilere ve takım arkadaşlarına olan inancını kaybetmeden, görevi istenilen şekilde yerine getirme şerefine nail olma motivasyonunun kaynağını, mücadele ruhu ile beslenen takım arkadaşlığı oluşturur. Bu arkadaşlık da futbolcular birbirleri için savaşlar ve takım arkadaşlarını yüz üstü bırakmazlar.’’

K1,K2,K5: ‘‘Maç sahasında futbolcuları takım arkadaşının kendisini desteklemek için orada olduğuna ve teknik direktör ve takım kaptanının doğru olanı yapacaklarına inanmalıdır. Bu güven bir kez bozulduğunda kulüp içindeki tüm hiyerarşi etkinliğini yitirir. Kulüpteki tüm çalışanların onur, dürüstlük ve güvenilirlik vasıflarına sahip olmaları beklenirken, futbolcular bu vasıflara sıkı sıkıya bağlı olmalıdır.’’

İnanç temin edecek olan güvenin temel taşı ise dürüst olmaktır (Williams,1986). Onurlu, dürüst ve güvenilir biri olmak bir sporcunun en önemli değer yargısı içinde olmalıdır. Bu değer yargıları sporcuları birbirine bağlar (Topkaya ve Tekin,2004). Bu bulgular araştırma ile paralellik göstermektedir.

Tema 3: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların ‘‘zihinsel dayanıklılık’’ konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, hava koşullarının zorluklarına, yorgunluğa, uykusuzluğa ve diğer sosyal problemlere karşı şikayet etmeksizin göğüs gerebilmeyi sağlayacak zihinsel dayanıklılık olduğunu dile getirmektedir.

K1, K: ‘‘Zorlu ve titiz bir antrenman ve çalışma programı ile futbolcular zihinsel dayanıklılık kazanırlar. Futbolcuların maç ortamının koşulları oluşturularak antrenman yapmaları dayanıklılık için önemlidir. Ancak, bu dayanıklılık kolayca kaybedilebilir.’’

K4,K5: ‘‘Birtakımın her türlü görevi her türlü hava koşulunda başarı ile yerine getirmesi gerekir. Bir futbolcu antrenman öngörülerini dışında karşılaştığı maç ve hava koşullarına karşı direnç gösterebilmelidir’’.

K1: ‘‘Maçın karmaşası içerisinde zafere ulaşmak; korku, umutsuzluk ve yorgunluğun üstesinden gelinerek mümkündür. İnançlı futbolcu başarılı olur, çünkü sıkı bir

antrenmandan geçer, zihinsel olarak kendini en zor şartlara hazırlar çünkü zafere ulaşmanın tek yolunun bu olduğunu bilir”

Futbolcular ve takım, yinelenen zorlu ve titiz fiziksel ve zihinsel antrenman sayesinde, zihinsel dayanıklılığa ulaşırlar. Bu dayanıklılık, bir futbolcunun en zor durumlarda dahi muvaffak olmasını sağlar (Konter,2004). Bu çalışma katılımcıların görüşleri ile paralellik göstermektedir.

Tema 4: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “kararlılık” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, kararlılığı kişinin görevini her şart ve ortamda yerine getirme olarak tarif etmektedir. Kararlılık, uyumlu bir takımı bir tutkal gibi birbirine bağlar. Bu olmazsa takım bozulmaya başlar.

K1, K4: “Takım içindeki istek ve uyum hiyerarşik bir şekilde alttan üste doğru oluşturulamaz. Kulüp içinde geliştirilmeli ve hem futbolcuları hem de yöneticileri kapsamalıdır.”

K1,K3: “Sporcular her zaman fiziksel varlığını tehlikeye sokabilecek durumlarla karşılaşır. Futbolcular ve teknik yöneticiler bu tehlikeli ve yaşamı tehdit edebilecek şartların üstesinden gelmek için uyanık olmalıdır.”

K4,K5: “Futbolcular her türlü ortamda fiziksel olarak zor ya da imkansız görevleri başarmak üzere motive edilmelidir.”

K2: “Bir futbolcuya kendisinden yapılması istenen bir görev verildiğinde, bu futbolcunun uygulama ile ilgili standarda erişmesi ve standardı aşması beklenir. Futbolcu verilen görevi başarmak için büyük bir güven ile vazifeye bağlılığı birleştiren bir tavru benimser.”

Motivasyon, kazanma ve dinç olarak kalabilme iradesi, yetenekli, kendine güvenen ve arkadaşlarının saygıyla ardından yürüyebileceği bir takım arkadaşlığının varlığını gerektirir. (Bump,1989) Bu araştırma katılımcıların görüşleri ile paralellik göstermektedir.

Tema 5: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “kendine güven” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, en umutsuz durumlarda dahi her türlü güçlüğün üstesinden gelebilecek çelik gibi bir iradenin, kararlılık ve güvene bağlı olduğunu dile getirmektedir.

K1,K2: “Futbolcu için, mücadele ruhu en zor koşullar altında direnç göstermekten daha öte bir duygudur. Güç koşullar ne kadar sürerse sürsün, ne kadar çaba gerektirirse gerektirsin hedef zafere ulaşmaktır.”

K3, K4: “Futbolcu kimi zaman kısa süre için hayatını riske edebilecek pozisyonlara girebilecek ani kararlar alır, kimi zaman ise, durumun umutsuz gözüktüğü ve iyiye giden bir şeyin olmadığı koşullarda dahi, kazanma isteğini kaybetmez.”

K5: “Zafer yolunda geçen zamana karşı direnç göstermek için göreve odaklanmış derin bir manevi güce ihtiyaç duyulur. Eğer futbolcu, en iyisi olma, güçlüklerle rağmen zafere ulaşma ve görevin başarılmasına dair güdüsünü kaybederse; sonuç takım ve kulüp açısından ağır olur.”

Tema 6: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “sonsuz istek” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, takımında her üyenin arkadaşlarını ve kulübünü gözden çıkarmaksızın daima en iyi ve kazanan takım olmak için, bitmez tükenmez bir istek duyduklarını ifade etmektedir.

K1, K3: “Tek başına savaşılmadığı bilinmelidir. Yanında bir takım arkadaşı olmadan, hiçbir futbolcu herhangi bir konumda bulunamaz.”

K2,K5: “Başarılı olmak için her futbolcunun kendi görevi dahilindeki standardı aşmasını gerektiren bir takım çalışması gereklidir. Takım içinde ben yoktur. Futbolculardan biri görevini yerine getirmezse, bunun sonuçlarını tüm takım çeker. Futbolcular birlikte antrenman görür ve birlikte savaştıklarını bilirler.”

Kazanmak her şey demek değildir ancak kazanmaktan başka da seçenek yoktur. Maç sahasında tek amaç vardır, kazanmak (Butler,1997). Bu araştırma katılımcıların görüşlerine yakındır.

Tema7: Katılımcıların takım başarısına etkisi

olacak futbolcuların “biz olma bilinci ve fedakarlık” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar, yetiştiği kulüpte görev almanın, mücadeleye ruha sahip olabilmenin en önemli adımlarından birisi olduğunu dile getirmektedir. Bunun anlamı ise, kulübün çıkarını ve görevin başarılmasını, kendi çıkarlarından üstün tutmaktır.

Katılımcılar, belli bir amaç uğrunda sıkıntı ve güçlüklerle göğüs germenin, Arkadaşı, takımı ve kulübü için kendini hiç bir tehlike ve zorluk karşısında yılmadan feda edebilmenin önemini dile getirmektedir.

K1,K3: “Sadakat bizi birbirimize bağlar, futbolcular kulübü ve ülkesinin gücünü dünyaya göstermek için savaşır. Ancak bununla birlikte takım birbiri için savaşmalıdır”.

K5: “Futbolcular içerisinde takım arkadaşlarına yada kulübüne karşı sadakatsiz davranan bir futbolcudan daha kötü bir şey yoktur”.

K3,K4:“Takım olabilmiş olan takımlarda futbolcular arkadaşlarını asla yarı yolda bırakmazlar. Mücadeleye ruhuna sahip bir kaptan takımına ve kulübüne en çok hizmet eden kişidir. Konum ve mevki kişisel ödül değıldirtakım arkadaşlarına, kulübe ve yeri gelidiğinde ülkeye hizmet için kullanılmalıdır.”

K1,K3,K5: “Mücadeleye futbolcu başarılı olur, çünkü iyi savaşır. İyi savaşmak için iyi antrene olur, çünkü zafere ulaşmanın tek yolu budur. Bu güdü ve bitmez tükenmez motivasyon, mücadeleye ruhunun bir parçası olan takım arkadaşlığından gelir.”

Tema 8: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “cesaret” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar,zorluk derecesi en yüksek maçlarda başarısız olma korkusunun üstesinden gelme kabiliyeti olarak cesareti göstermektedir.

K1,K3, K4: “Korkunun, hem fiziki, hem de zihinsel olarak futbolcuları felce uğratabilir.

Bir futbolcu başarısız olunacağını düşünmeye başladığında korku duyar. Cesaret korkusuz olmak değildir. Aksine futbolcunun korkusunu kontrol altına alabilmesi ve gerektiğinde bu korkuyu bir yana bırakarak görevini yerine getirmesi anlamına gelir. Zihinsel olarak güçlü olmak, bunu gerçekleştirmeyi sağlar ve mücadele ederek başarılı olunabileceğine dair inancını korumasına yardımcı olur.”

K2: Takım kaptanı hem kendinde, hem de takım arkadaşlarında cesurca davranış örneklerine sahip olması gerekir. Takım kaptanlığı sorumluluğunu üstlenmek, kararlılık ve istek ile yönetmek kişisel fedakârlık gerektirecektir.

K3: Mücadeleye ruha sahip futbolcuların başarılı olması zor bir maç içinde kendisine verilen görevi tamamlayabilen olağanüstü zihinsel disipline sahip bireyler ve takımı oluşturlar.

İrade, kararlılık ve direnç mücadeleye bir takımı tanımlamak için kullanılan kelimelerdir (Konter,2004). Bu değerlendirme katılımcıların görüşleri ile paralellik gösterir.

Tema9: Katılımcıların takım başarısına etkisi olacak futbolcuların “mücadele gücü ve inatçılık” konusuna ait görüşleri analiz edildiğinde;

Katılımcılar,asla vazgeçmemek, yenilgiyi kabul etmemek ve zaferden başka hiç bir şeyden tatmin olmamak ancak mücadele gücü ve inatçılık sayesinde kazanılacak bir yetenek olduğunu ifade etmektedir.

K1,K4: “Bir futbolcu mücadeleye bir ruha sahip olduğu sürece güçlüklerle karşı karşıya gelecektir. Futbolcuların birbirlerine ve liderlerine olan bağlılıkları görevin başarılmasındaki kararlılıklarını artırır.

K5: “Mücadeleye ruha sahip takımlar birlikte başarıya duygusuyla çalışarak üstlendikleri görevleri başarırlar”

İnsan ancak sevdiği ve inandığı şey uğruna mücadele eder(Williams,1986), Bu değerlendirme katılımcıların görüşleri ile paralellik göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Spor psikolog ve sosyologlarınca yapılan araştırmalarda, takımları başarıya götüren en önemli pozitif belirleyicinin, takımın “birbirlerine sıkıca bağlanmaları” (dayanışma) olduğu, başka bir deyişle dayanışma içerisindeki bir grup olma hissi olduğu belirtilmektedir. Bu dayanışma için ortak özellikler taşıyan bireylerin varlığı mücadele ruhunu besleyecektir.

Ortak amaçlarına ulaşmalarında birbirlerine karşılıklı olarak bağlı olan ve aynı zamanda bu ortak amaçta, bir diğerini içtenlikle destekleyen grup üyeleri gerçek bir takım olduklarında; “*ortak bir kimliği benimseyen, ortak bir amacı ve kaderi paylaşan, kişisel olarak birbirine bağlı olan, kişiler arası çekime karşılık veren ve kendilerini bir grup olarak gören, iki veya daha fazla bireyden oluşan bir grup*” haline gelirler(Carron & Hausenblas, 1998).

Futbol antrenörleri ve idarecilerinin görüşlerine göre, futbolcuların mücadele azim ve iradesinin artırılmasına katkı sağlayacak ve performansına etki edecek kişilik özellikleri incelendiğinde;

Zorlu fiziki antrenman ve diğer çalışmalar ile kişinin bedenini kuvvetlendirmek için gereken şeyin *disiplin* olduğuyvesportif tüm faaliyetlerde istenilen hedeflere ulaşmanın ancak *öz disiplin* ile mümkün olabileceği, belirlenmiştir. Yıldırma ve ark. (2019)’ın yaptıkları çalışmada öz disiplinin perfomansı olumlu etkilediğini belirtmiştir. Bu durum öz disiplini yüksek olan sporcuların gerek sporcu beslenmesi, gerek antrenman gerekse özel hayatları ile daha disiplinli hareket etmesine fırsat verecek ve perfomansını olumlu etkileyecektir.

Rekabetin üst düzeyde olduğu futbol arenasında, futbolcuların fiziksel olarak dayanma sınırlarını zorlayabilecek kadar takım üyelerini birbirlerine bağlayan duygunun *inanç* olduğu ancak birbirine inanan, *dürüst* ve onurlu futbolculardan takım olabilmış bir grubun sahada birçok güçlüğü aşabileceği, belirlenmiştir. Williams,(1986) inancı temin edecek olan şeyin güven olduğu ve bunun temel taşının ise dürüstlük olduğunu

belirmektedir. Bu durum, onurlu, dürüst ve güvenilir olmak gibi değer yargılarına sahip olan sporculardan oluşan grup üyelerinin birbirine bağlı olacağı ve bu bağlılığın ise takım olabilmeye ve performansa pozitif anlamda etkisi olabileceğini göstermektedir.

Her türlü hava koşullarının zorluklarına, yorgunluğa, uykusuzluğa ve diğer sosyal problemlere karşı şikayet etmeksizin görevini yerine getirmeyi sağlayacak ***zihinsel dayanıklılık*** sayesinde mücadele azminin devam edebileceği, belirlenmiştir. Konter,(2004) futbolcular ve takımın, yinelenen zorlu, titiz fiziksel ve zihinsel antrenman sayesinde, zihinsel dayanıklılığa ulaşacağını ifade etmektedir. Bu durum, dayanıklılığa sahip olan bir futbolcunun en zor durumlarda dahi muvaffak olmasına katkı sağlayacak ve mücadele azim ve iradesini geliştirecektir.

Amaçlara konsantre olmuş bir takımın ancak, futbolcularının ***kararlılığı*** sayesinde her şart ve ortamda görevlerini yerine getirmeye çalışacakları, çünkü kararlılığın, uyumlu bir takımı bir tutkal gibi birbirine bağlayacağı şayet bu olmazsa takımın bozulmaya başlamasının muhtemel olduğu,belirlenmiştir. Bump,(1989) motivasyon, kazanma ve dinç olarak kalabilme iradesinin, yetenekli, kendine güvenen ve arkadaşlarının saygıyla ardından yürüyebileceği bir takım arkadaşlığının varlığını gerektirdiğini ifade etmektedir.Bu durum kararlı bir tutum sergileyen takım üyelerinin motivasyonu yüksek olacak ve yüksek motivasyon ise mücadele azim ve iradelerinin sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacaktır. Sahada şartların en umutsuz hallerinde dahi futbolcuların her türlü güçlüğün üstesinden gelebilecek çelik gibi bir iradeye sahip olmalarının ***kararlılık ve kendine güvene*** bağlı olduğu, takımda her üyenin arkadaşlarını ve kulübünü gözden çıkarmaksızın daima en iyi ve kazanan takım olmak için ***bitmez tükenmez bir istek*** duymaları gerektiği, belirlenmiştir. Butler, (1997) kazanmanın her şey demek olmadığı, ancak kazanmaktan başka da seçenek olmadığı duygusuna sahip olunmasının önemine dikkat çekmektedir. Bu durum, kararlı, kendine güvenen ve kazanma isteği hiç eksilmeyen bir

ruh haline sahip futbolculardan oluşan bir takımın mücadelecisi azim ve iradesi artacak ve performansına olumlu etkisi olacaktır.

Belli bir amaç uğrunda sıkıntı ve güçlüklerle göğüs germenin, arkadaşı, takımı ve kulübü için kendini hiç bir tehlike ve zorluk karşısında yılmadan feda edebilme isteğinin **biz olma bilinci ve fedakarlık duygusu** ile mümkün olabileceği, belirlenmiştir. Chris Wiedener sıradışı başarılarının, büyük bir adanmışlıkla mücadele eden takım oyuncularıyla elde edileceğini ifade etmektedir. Bu durum, aynı değerleri paylaşan ve bir hedefe doğru yönelebilen takımlarda, ben değil biz olma duygusunun gelişeceği ve üst düzey performans sergilemelerinin bir başka nedeni olabileceğini göstermektedir.

Futbolcunun zorluk derecesi en yüksek maçlarda dahi başarısız olma korkusunun üstesinden gelme kabiliyeti olarak **cesarete** sahip olmasının önemli olduğu ve asla vazgeçmemek, yenilgiyi kabul etmemek ve zaferden başka hiç bir şeyden tatmin olmamanın ancak **mücadele gücü ve inatçılık** sayesinde kazanılacak bir yetenek olduğu anlaşılmaktadır. Konter, (2004) iradenin, kararlılık ve direncin mücadelecisi bir takımı tanımlamak için kullanılan kelimeler olduğunu belirtmekte, Williams,(1986) ise insanın ancak sevdiği ve inandığı şey uğruna mücadele edeceğini ifade etmektedir. Bu durum, arkadaşlarına güvenen, ortak amaçlara ulaşma inatçılığı sayesinde kazanma isteği hiç eksilmeyen futbolcuların, başarısızlık korkusu duymadan görevlerini yerine getirme istekleri,

KAYNAKÇA

- Alfermann, D., Lee, M. J., & Würth, S. (2005). Perceived leadership behavior and motivational climate as antecedents of adolescent athletes' skill development. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 7(2), 14-36.
- Bull, J.S., Albinson, & J.G. Shambrook, C.J. (1996). *The Mental Game Plan, Getting Psyched for Sport*. East Sussex, Sports Dynamics.
- Başer, E. (1985). *Uygulamalı Spor Psikolojisi*. 1. nci baskı, BSY Yayınları, İzmir.
- Bump, L. (1989). *Sport Psychology Study Guide*, III ino: Human Kinetics.

mücadele azim iradesinin çok önemli bileşeni haline gelecektir.

Sonuç olarak; Futbol takımlarında futbolcuların mücadele azim ve iradesinin artırılmasına katkı sağlayacak ve performansına etki edecek kişilik özelliklerinin ; öz disiplin, inanç ve dürüstlük, kararlılık, kendine güven, sonsuz istek, biz olma bilinci ve fedakarlık, cesaret, mücadele gücü ve inatçılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda;

Mücadele ruhuna sahip futbolcuların, mücadele gücünü ve kendine güvenini artırmak, iradelerini kuvvetlendirmek, sebatkarlık ve kararlılıkla vazifeyi yerine getirme özelliğinin geliştirilmesini sağlamak; liderlerin sergileyeceği örnek davranışlarla mümkündür.

Sporcuların mücadelecisi azim ve iradesini artırmak maksadıyla, futbolcuların kişilik özelliklerinin gelişimi için takım ile doğrudan ve dolaylı yoldan ilgili olan başta kulüp başkanı olmak üzere, teknik direktör, takım kaptanı ve takımdaki diğer destek unsurların temsilerine sorumluluk verilmelidir.

Bu çalışmada öne çıkan kişilik özelliklerinin çok kısa zamanda kazanılacak türden özellikler olmadığı değerlendirilmektedir. Söz konusu kişilik özelliklerinin gelişmesine katkı sağlayacak hangi tür yaklaşımlar ve ortamlara ihtiyaç duyulacağı konusu başka bir araştırmanın konusu olmaya aday olarak düşünülmektedir.

- Butler, R. (1997). *Sport Psychology in Performance* London: Butterworth Heinmann Ltd. Bogdan, R. C.
- Biklen, S. K. (1998). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Carron, A. ve Hausenblas, H. (1998). *Group Dynamics in Sport* Toronto: Spodym
- Cohen, S. G. ve Bailey, D. E. (1997). What makes teams work: Group Effectiveness Research From Shop Floor to the executive suite, *Journal of Management*. V.23., N3, 239-290

- Cox,R.H.(1990).Sport Psychology, Concepts and Applications. Second Edition. Dubuque: Wm.C. Brown Publishers.
- Davey, L. (2009). The Application of Case Study Evaluations. Elementary Education Online, 8(2), ç:1-3.
- Donnollen,A.,(1998). Takım dili (Çev: Osman Akinhay), Sistem Yayıncılık BirinciBasım,İstanbul
- Garfield,C.A.Bennett,H.I.(1984). Peak Performans: Mental Training Techniques of the World's Greatest Athletess. Los Angles: Jermy Tarcher.
- Grieve F.G.,Whelan J.P.,Meyers A.W.W.,(2000). An experimental Examination of the Cohesion Performans Relationship in an interactive team sport. *Journal of AppliedSport Psychology* 12,219-235.
- Hodges,J.D.(1999). Sports Mind, An Athlete's Guide to Superperformans Through Mental and Emotional Training, Second Edition. Flaxton: Sports Mind Institute for Human Performance Research, QLD.
- Keshtan M.H.Ramzaninezhad.R.,Kordshooli S.,S. &Panahi P.,M.(2010).Relationshipbetween collective efficacy and Coaching behaviours in Professional Voleyball Leagueof Iran Clubs,*World Journal of Sports Science*.
- Konter,E. (2004). *Antrenörlük ve Takım Psikolojisi*, Ankara, Palme Yayıncılık
- Laios A.(2005). Communication problems in Professional sports: the case of Greece, Corporate Communications: an Internal Journal, Vol.10 Iss: 3,pp.252-256.
- Lusier,R.N &Kimball D.C.(2014). Applied Sport Management Skills, Barclays Center
- Merriam, S. B. (1988). *The Jossey-Bass education series, The Jossey-Bass higher educationseries and The Jossey-Bass social and behavioral science series. Case study research in education: A qualitative approach*.San Francisco, CA, US: Jossey-Bass.
- Morris.T.,& Summers.J. (1995). Sport Psychology Interventions. III İNOİS: Human Kinetics.
- Patton, Q. M. (1987). How to use qualitative methods in evaluation. Newsbury Park, London, New Dehli: Sage blications.
- Ravizza,K.(2002). A. Philosophical Construct: A framework for Performance Enchancement.In. Henschen,K. (Ed.) *Aplied Sport Psychology. International Journal of Sport Psychology*.
- Schellenberger,H. (1990). Psychology of Team Sports' Tronto: Spor Book Publisher.
- Strauss,A.L.,Corbin,J.M.,(1990).Basics of qualitative research: grounded theory procedures and technique, Sage Publications, California Üniversitesi.
- Straub,J.(2002). *Ekip kurma ve Yönetme* (Çev: Savaş Şenel) Hayat Yayıncılık
- Stevens,D.E (2002). Building the Effective Team, In Silva III, J.M Stevens,(Eds.) *Psychological Foundation of Sport*. Boston: Allyn and Bacon.
- Topkaya,İ. Tekin,A.,(2004). *Futbol Genel Kuramsal Bir Çerçeve ve Teknik ve Taktik Öğretim*, Nobel Yayınları.
- Vural, R. ve Cenkseven, F. (2005). Eğitim Araştırmalarında Örnek Olay (Vaka) Çalışmaları: Tanımı, Türleri, Aşamaları Ve Raporlaştırılması. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (10), 25-38.
- Williams, J.M. (1986).Psychological Charateristics of Peak Performance In. Williams.J.M.(Ed.), *AppliedSport Psychology, Personel Growth to Peak Performance California: Mayfield Publishing Company*.
- Widmeyer, W.N.,Brawley L.R. ve Carron A.v.,(2002). The effect of Group size in sport, *Journal of Sport and Exercise Psychology*,49: 372 -380.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları
- Yukelson,D.(1997). Principles of Effective Team Building Interventions in sport: A Direct Services Approach at Penn State University, *Journal of Applied SportPsychology*, 9,73-96
- <http://www.temelaksoy.com/takim-ruhu-parayla-satin-alinamaz/>